

Inhoud

1. Functionering 7
2. Non-actief 79
3. Intervisie 135
4. Re-integratie 173

Gek dat mensen destijds over ons zeiden dat we aan de rand van de maatschappij leefden, al hoorden we dat later pas. Er werden verzachtende termen bedacht voor onze wijken en mensen die er niks van afwisten, schreven er beleidsplannen over. Maar toen! Toen maakte ik deel uit van een wereldje. Nu, na mijn integratie in de kantoorsamenleving, word ik pas echt door de middelpuntvliedende kracht van het bestaan naar de buitenste rand van de maatschappij gedrukt. Ik zit nog wel in een van de banen die rond het centrum bewegen, maar ik zit in de buitenste baan. De ware rand. En jij met mij, trouwens. Als de kern de zon is zijn wij pluto, en pluto is niet eens meer een planeet, gewoon een stuk rots, daarom hoef je het ook niet meer met een hoofdletter te schrijven.

Hoe moeilijk is het om het juiste adres op een doos te zetten? Het is net lente en veel te warm voor de tijd van het jaar. Ik loop in de zon, vroeg in de ochtend is dat nog te doen. Aan het begin van de lange straat waar mijn pakket zou moeten zijn bezorgd, wappert

een vlag boven de ingang van een café waar ik nooit binnen zou stappen. Twee glimmend zwarte scooters staan overdwars op de stoep geparkeerd, ik wil er niet tegenaan botsen uit angst voor het alarm. Over de straat kan ik niet, want hier begint de ochtendfile. De chauffeur van het achterste voertuig, een wit bestelbusje, heeft zijn raam opengedraaid. De radio staat aan. Reclame. Een online schrijftraining, honderd procent op maat voor uw bedrijf! Vooraan staat een kleine vrachtwagen. Iemand toetert. Nooit meer zonder inkt met [claxon] inkt-bezorgservice. De verhuizers laden op hun dooie gemak de dozen uit de wagen. Ik haal langzaam wandelend alle auto's in, manoeuvreer langs een collectie rode huurfietsen verspreid over de stoep. Een meisje met een verwassen rood T-shirt en een tablet in haar handen scant en controleert iedere fiets. Ik zwenk langs de overvolle afvalcontainer, de uitpuilende papierbak, ik loop om het terrasje, bestaande uit vier roestige tafels met een vetplantje erop, en voorbij de enorme betonnen bloembak die hier half op straat staat. Sinds een paar naamloze jongens ergens anders in Europa op mensenmenigtes zijn ingereden, staat deze bak hier, neergezet door de gemeente. Het is een tijdelijk vangnet voor de onzekerheid van ons bestaan. Bij ons zijn het kolossale bloembakken om beïnvloedbare jongens tegen te houden, in vluchtelingenkampen in Pakistan weven Afghaanse vrouwen afbeeldingen van drones op hun tapijten. Haat verspreidt zich als een virus, infecteert gemakkelijk en ongemerkt de zwakkeren in de samenleving, het is achteraf moeilijk aan te wijzen wanneer de besmetting precies heeft plaatsgevonden. Iemand zei toen dat we de geweldplegers moeten zien als een stel misdadige eenlingen. In plaats daarvan hebben we ze geïnter-

preteerd als vertegenwoordigers van een werelddeel en onszelf als vertegenwoordigers van een ander werelddeel, werelddelen die botsen en onverenigbaar zijn. In ieder geval, daarom dus die bloembak midden op de stoep.

Ik kruis de grote straat die om halfnegen 's ochtends al wordt bevolkt door slechtgeklede toeristen die hun weg nauwelijks weten te vinden. Ik verplaats me doelgericht. Deze stad is van mij, dat ze dat maar even weten. Het ruikt naar vuilnis, de zoetzure en indringende geur van onbruikbare dingen. Alles wat ik passeer wordt uiteindelijk vuilnis. Het hangt er alleen van af wanneer je besluit dat iets waardeloos wordt. Als je het op een tijdlijn zet, zul je zien: niks, niks, niks, niks, niks, het uitvinden van het ding, het maken van het ding, het bestaan van het ding: het kopen, het gebruiken, de teloorgang van het ding, het weggooiën van het ding, afval afval afval afval afval afval afval afval. Net buiten de stad staat het grootste afvalverwerkingsbedrijf van West-Europa op instorten. De straat ligt vol lege verpakkingen, snippers plastic, rottende voedselresten, hier en daar een stroompje onidentificeerbaar vocht. Het bedrijf kan het afval niet meer aan omdat de vuilnismedewerkers uit onvrede met hun contract hun eigen verbrandingsovens saboteerden. Tijdens extra langzame reparaties maakten ze extra uren, voor extra geld en extra vakantiedagen – de directie zou niets doorhebben, de mensen aan de top begrepen toch niet hoe de installatie precies werkte. Maar op een noodlottige dag, een maand of twee geleden, waren de medewerkers niet meer in staat hun eigen, steeds ingewikkelder sabotage te herstellen. Er werd een

onderzoek ingesteld. Het vuilniskaartenhuis stortte ineen. Maar het afval bleef uit alle hoeken en gaten toestromen – de fabriek verwerkte, naast alles wat men weggooide in de Benelux, bijna al het Groot-Brittanische afval. Hierom zal mijn stad binnenkort worden opgeslokt door een steeds groter groeiende, half-Britse vuilnisbelt. De toeristen maken het er allemaal nog erger op. Die gooien, dronken en stoned, allerlei troep op de grond waar wij, onschuldige bewoners, vervolgens doorheen moeten waden. Maar zolang je niet naar beneden kijkt, ziet de stad er prachtig uit, met haar kleine straatjes, oude grachtenpanden, idyllische pleintjes en fotogenieke cafeetjes. Het is een stad van slavernij-geld en verkleinwoorden, alleen de kerken zijn groot, maar die zijn bijna allemaal niet meer in gebruik. Als de zon schijnt, ziet het centrum eruit als een foto in een reisgids. En al die mensen, hoeveel agressie ze ook oproepen met hun wollen mutsen en lege ogen, willen graag reisgidsfoto's maken. Ze zoeken schoonheid, dat snap ik ook wel, wie niet?

Een Zuid-Europese vrouw van middelbare leeftijd komt voorbij, de vuilnisgeur wordt tijdelijk overschreeuwd door een beklemmend parfum. Ik wandel verder, langs de kaaswinkel, en ga naar binnen bij de seksshop. In de mail van de pakketdienst (UW PAKKET WORDT AANGEBODEN) stond mijn naam, de naam van het bedrijf waar ik werk, een bestaande straatnaam – deze straat, waar het kantoor ver voor mijn tijd huisde – en een niet-bestaand huisnummer. Ik ga de zaken in de straat daarom een voor een langs. In de shop is het steriel en koel. De winkel is net open, ik ben de eerste en enige bezoeker. Achter de toonbank staat een

man van achter in de vijftig. Hij heeft een gebruind gezicht en lieve ogen, omringd door kraaienpootjes.

‘Can I help you?’ Wie spreekt hier nog Nederlands tegenwoordig? Dat is helemaal nergens voor nodig, Joost van den Vondel is allang dood.

‘I am wondering if a package for me has arrived here.’ Ik zou mijn Engels beter kunnen uitspreken, sneller en soepeler, wat minder overdreven gearticuleerd, maar ik pas mijn accent aan op de uitspraak van deze man, ik gebruik expres-fout Engels. Ik denk dat hij mij zo beter kan verstaan. Ik vind het eigenlijk ook vrij schaamteloos als Britten of Australiërs hun eigen accent in een internationaal gezelschap zomaar blijven gebruiken. ‘My name might be on it.’ Ik twijfel of ik mijn naam op zijn Nederlands of Engels moet uitspreken. ‘[mijn voornaam]’ (Engels) ‘[mijn achternaam]’ (Nederlands). ‘Or the company’s name, [naam van het kantoor]’ (Engels).

‘Let me see,’ zegt de man. Met een stanleymesje opent hij de grote kartonnen dozen die naast hem op de toonbank staan. Op beide dozen ontbreekt een adressticker. De eerste doos zit vol met handboeien met een zwart nepbontje, de tweede met dezelfde handboeien, maar dan roze. ‘I am afraid not.’ Hij kantelt een van de dozen zodat ik de inhoud beter kan bekijken, als bewijs dat hij me niet voor de gek houdt.

‘Thank you.’ Ik ga de deur uit en stop vervolgens bij een donker Argentijns steakhouse. In de duisternis staan een paar mensen in een kring, ze lijken overleg te voeren. Waarom doen ze dat zo vroeg in de ochtend, met de lichten uit? Als ik op het raam klop is het onmiddellijk stil. Het pakket is ook daar niet. Bij de

coffeeshop, die op dit vroege uur al vol zit met mannen in de twintig en dertig, evenmin: de glimlachende medewerker achter het veiligheidsglas schudt zijn hoofd. Zonder mijn pakket kan ik niks! Ik heb dit pakket nodig! Maar aan die informatie heeft deze coffeeshopmedewerker in zijn kogelvrije hokje geen boodschap, dus ik bedank hem en ik hou mijn adem in totdat ik weer buiten ben. Ik rust even uit op de plek waar ik laatst bijna doodging.

Ik lag aan de rand van de stoep. Ik heb het al vaak verteld, dat is nu eenmaal wat je doet als er zoiets gebeurt: steeds maar weer de geschiedenis herhalen, totdat je een versie hebt gecreëerd die houvast en stabiliteit biedt. Verhalen moeten vorm krijgen, anders snapt niemand er iets van. Ik was er zelf gaan liggen, op die stoep, nadat ik een man die daar toevallig op de uitkijk stond, had aangeklampt en hem het bevel ‘help mij’ had gegeven. Ik legde mezelf neer, in foetushouding. Het was op een vrijdagavond, het was al donker. De stad ziet er heel anders uit als je op straat ligt. Er zit mos tussen de groeven van de stoeptegels. Een platgetrapt sigarettenfilter lag naast mijn wang. De onderkant van een lantaarnpaal is verrassend breed. Ik lag comfortabeler dan ik had verwacht, warmer ook, en ik dacht: ik kan hier wel in slaap vallen. Dat deed ik niet, want om mij heen was veel gaande. De man op de uitkijk was in de war. Wellicht had ik zijn avond verpest, maar iemand direct en duidelijk aanspreken was, had ik eens gelezen, het enige effectieve middel tegen het omstandereffect, en ik wilde niet het risico lopen om dood te gaan aan een hartstilstand op de hoek van de straat omdat ik liever geen vreemde aansprak. Terwijl ik rillend op de grond lag, zei de man: ‘Ja, met mij gaat

het ook niet zo goed. Mijn ex zou komen maar dat is al een uur geleden en ze is er nog steeds niet.'

Met mijn laatste krachten zei ik: 'Wat vervelend.'

'Ik zou je wel op dat bankje daar willen leggen, maar ik ben vorige week door mijn rug gegaan.'

Ik wilde zeggen dat dat niet erg was, ik snapte het, maar ik kon bijna niet meer praten. Ik was nog net bij bewustzijn toen er een nieuw hoofd in mijn gezichtsveld verscheen. Het was het hoofd van een vrouw.

'Are you alright?' zei het nieuwe gezicht met een Schots accent. Ik maakte een geluid.

Het gezicht zei iets tegen iemand uit beeld. 'Should we get you an ambulance?'

...

'What's your name?' De persoon legde haar vinger tegen mijn halsslagader.

...

'Can you count to ten?'

'One,' begon ik. Diepe ademhaling. 'Two.' Lange stilte. 'I'm sorry,' zei ik (nog een diepe ademhaling, het gezicht hing nog steeds voor het mijne), 'to inconvenience you.'

Toen de ambulance was gearriveerd, zag ik de ambulancemedewerker horizontaal op mij afkomen. Ze was kordaat, precies zoals je verwacht van iemand in de zorg, en zei op vermoeide toon, met een duidelijk Hollands accent: 'So what's the matter?'

'Ik weet het niet.' Ik probeerde zo duidelijk mogelijk te articuleren maar de spieren in mijn gezicht werkten niet mee dus

het klonk alsof ik dronken was, en ik begreep ook wel dat de ambulancemedewerkers op vrijdagavond een jonge vrouw op straat zagen liggen met een stel Britten ernaast en de logische conclusie trokken.

‘O, ben je Nederlands,’ zei de ambulancemedewerker, plotseling veel vriendelijker. ‘Kom maar even mee.’

Ze wenkte haar collega. Terwijl haar collega, een grote man, me naar de ambulance tilde, dacht ik: misschien moet ik een begrafenisrede over mijzelf schrijven, dan hebben ze die maar vast.

Het was een allergie, bleek een paar dagen later bij de dokter. Een auto-immuunreactie. Mijn lichaam bepaalt wat ik wel en niet aankan. Wat ik moet bevechten. En wat ik dus blijkbaar koste wat kost bestrijd, tot de dood of een adrenaline-injectie erop volgt, is inspanning. Mijn lichaam is zich tegen mij gaan keren als ik me inspan. Het valt zichzelf aan, als een hond die in zijn eigen staart bijt. Bij honden is dat een teken van stress, frustratie en een gebrek aan intellectuele uitdaging. Bij mensen heeft nog niemand een verklaring. Steeds meer mensen worden allergisch voor allerlei verschillende zaken.

‘Het is een epidemie,’ zei de allergoloog tegen me, ‘vooral bij jonge vrouwen van een jaar of vijfentwintig, dertig. Dat is tachtig procent van mijn clientèle.’ (Precies zo’n vrouw ben ik! Ik ga een forum zoeken als ik thuis ben!) Toen ik beleefd en een beetje geïntimideerd vroeg waarom het vooral jonge vrouwen zijn die allergisch blijken, zei hij: ‘Het zijn waarschijnlijk hormonen.’ Hij wees naar een poster op de muur over de werking van mestcellen. ‘Daar kun je er meer over lezen.’ De allergoloog richtte zijn aan-

dacht op zijn computerscherm. Ik dacht dat hij iets aan het lezen was wat hij vervolgens aan mij zou vertellen, maar na een minuut of misschien wel twee besepte ik: hij was allang bezig met iets anders. Ik wachtte op niets. Ik moest gewoon accepteren dat ik een dodelijke allergie heb. Als ik mij in een situatie van natuurlijke selectie zou bevinden en ik werd bijvoorbeeld achternagezeten door een groep wilde hyena's, kreeg ik een anafylactische shock nog vóórdát de roedel me aan stukken zou scheuren. Zo snel kan het gaan met die mestcellen van mij. Eén rondje rennen en hup, dood. Ik ben verraden door mijn eigen lichaam.

‘Wat kan ik eraan doen?’ vroeg ik aan de allergoloog.

Hij scheurde zijn ogen los van zijn computerscherm en keek me aan. ‘Rustig aan doen.’ Hij knikte er plechtig bij en stond op ten teken dat de tien minuten van onze afspraak voorbij waren.

Terug naar de zoektocht naar mijn pakket. Nadat ik heb geaccepteerd dat ik het zoekgeraakte pakket vandaag niet zal lokaliseren, wandel ik traag naar mijn werk en installeer me in mijn kantoor-tje. Ik zal hier kalmeren, mijn mislukte missie te boven komen. Ik ga naast mijn printer zitten. De machine staat op de tafel waaraan ik werk. Het is een typisch kantoorapparaat, een lomp, vierkant instrument. Ik leg mijn wang tegen zijn rechterzijkant. Glad, geruststellend kunststof. Hij staat op stand-by. Mijn energie wordt geabsorbeerd door het apparaat, de elektrische signalen uit mijn zenuwstelsel worden door hem begrepen.

Als mijn hartslag is genormaliseerd en ik mij van mijn printer heb losgemaakt komt mijn marketingcollega binnen. Marketing draagt schoenen die altijd nieuw lijken. Hij ziet er de laatste tijd